

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
TUZLANSKI KANTON
KANTONALNI SUD U TUZLI
Broj: 03 0 U 020747 20 U
Tuzla, 27.04.2021. godine

Kantonalni sud u Tuzli prilikom nejavnog rješavanja po sudiji pojedincu Predragu Krsmanoviću, uz sudjelovanje zapisničara Sadete Hadžismajlović, u upravnom sporu pokrenutom po tužbi tužiteljice **S.S.**, iz T..., protiv rješenja tuženog **Ministarstva za rad, socijalnu politiku i povratak Tuzlanskog kantona** broj UP2-09/1-31-000338-20, od 17.09.2020. godine, u upravnoj stvari **priznavanja prava na lično novčano primanje civilnim žrtvama rata**, dana 27.04.2021. godine donio je slijedeću:

P R E S U D U

Tužba **SE ODBIJA**.

O b r a z l o ž e n j e

Protiv osporenog akta bliže opisanog u uvodu presude, kao konačnog u upravnom postupku, tužiteljica je ovom sudu, dana 20.10.2020. godine podnijela dozvoljenu i blagovremenu tužbu za pokretanje upravnog spora.

Iz navoda tužbe slijedi da tužiteljica osporeni akt pobija zbog povrede pravila postupka, nepravilno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i nepravilne primjene materijalnog prava.

U tužbi se, između ostalog, posebno ističe da je glavni i jedini razlog za odbijanje njenog zahtjeva zapravo činjenica da je bila "članica Armije BiH", te se poziva na sudsku praksu Međunarodnog **krivičnog** suda, kao i na preporuku Ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine, broj 1)-191/20, od 22.09.2020. godine.

Tužbom se predlaže da sud poništi osporeno i prvostepeno rješenje i predmet vrati na ponovni postupak i odlučivanje prvostepenom odnosno drugostepenom organu, ili da sam u okviru svojih ovlaštenja riješi upravnu stvar.

U odgovoru na tužbu tuženi je predložio da se tužba odbije kao neosnovana.

Tužba nije osnovana.

Nakon što je razmotrio tužbu, odgovor na tužbu i sve upravne spise, sud je ispitao zakonitost osporenog rješenja, pa je, cijeneći zahtjev, navode i razloge istaknute u tužbi i odgovoru na tužbu, kao i sve odlučne činjenice, dokaze i podatke iz predmetnih upravnih spisa, odlučio kao u izreci presude iz slijedećih razloga:

Iz stanja u spisu slijedi da je osporenim rješenjem odbijena kao neosnovana žalba tužiteljice izjavljena protiv rješenja Javne ustanove Centar za socijalni rad Tuzla broj UPI-05-37-1092/20, od 06.08.2020. godine, kojim je kao neosnovan odbijen njen zahtjev za priznavanje prava na lično novčano primanje za civilne žrtve rata.

Iz činjenica predmeta slijedi: da je tužiteljica, dana 12.03.2020. godine, prvostepenom organu podnijela zahtjev za priznavanje prava na lično novčano primanje, kao civilnoj žrtvi rata, koje pravo je predviđeno odredbama člana 58. stav 1. tačka 1. Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom

("Službene novine Federacije BiH", br. 36/99, 54/04, 39/06, 14/09, 45/16 i 40/18); da je prvostepeni organ, na osnovu uvjerenja Udruženja "Snaga žene" Tuzla, broj: 01/2020, od 04.03.2020. godine, utvrdila da je tužiteljica, tokom 1994. godine, preživjela seksualno zlostavljanje i silovanje; da je prvostepeni organ od Komisije za davanje stručnog mišljenja radi utvrđivanja statusa posebne kategorije civilnih žrtava rata tražila davanja stručnog mišljenja i utvrđivanja statusa posebne kategorije civilnih žrtava rata; da je ista Komisija, aktom od 22.07.2020. godine, istakla da nije u mogućnosti donijeti stručno mišljenje da li tužiteljica spada u posebnu kategoriju civilnih žrtava rata, jer je, na osnovu pribavljene pisane izjave tužiteljice, utvrđeno da je ista, u vrijeme kada je preživjela seksualno zlostavljanje i silovanje, bila "**angažovana u vojsci**" i da je silovanje počinjeno "od strane pripadnika iste vojske"; da je prvostepeni organ na osnovu navedenih činjenica ocijenio da tužiteljica nije razvrstana u posebnu kategoriju civilne žrtve rata, i da ne ispunjava uslove za priznavanje prava na mjesečno lično novčano primanje propisane odredbama člana 58. stav 1. alineja 1. Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom, prema kojima to pravo imaju samo **civilne žrtve rata**, zbog čega je zahtjev tužiteljice odbijen kao neosnovan.

Protiv prvostepenog akta tužiteljica je, iz razloga sličnih onima koje iznosi i u predmetnoj tužbi, izjavila žalbu tuženom, koji je istu odbio kao neosnovanu, cijeneći da je prvostepeno rješenje u svemu pravilno i zakonito.

Imajući u vidu izloženo, sud je ocijenio da nije osnovan nijedan od bitnih razloga zbog kojih se osporava rješenje tuženog, jer je materijalno pravo u ovoj upravnoj stvari pravilno primjenjeno, da je činjenično stanje u pogledu činjenica odlučnih za zakonito i pravilno rješavanje ove upravne stvari u postupku utvrđeno u mjeri dovoljnoj za pravilno i zakonito odlučivanje, a da na štetu tužiteljice nije bilo bitnih povreda pravila upravnog postupka.

Naime, odredbama člana 54., člana 58. stav 1. tačka 1. i člana 79b. Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite **civilnih** žrtava rata i zaštite porodice sa djecom, koje sud smatra relevantnim za zakonito rješavanje ove upravne stvari, propisano je:

Član 54.:

*U smislu ovog zakona **civilna žrtva rata** je lice kod kojeg je **tokom rata ili neposredne ratne opasnosti**, uslijed ranjavanja ili nekog **drugog oblika ratne torture** **nastupilo oštećenje organizma**, što uključuje **mentalno oštećenje ili značajno narušavanje zdravlja** ili nestanak ili pogibiju tog lica.*

*U skladu sa stavom 1. ovog člana, **status civilne žrtve rata** priznaje se:*

- 1) licu kod kojeg je nastupilo oštećenje organizma od najmanje 60% ili značajno narušavanje zdravlja uslijed mučenja, nehumanog i ponižavajućeg postupanja, nezakonitog kažnjavanja, protupravnog lišavanja slobode, zatvor, koncentracioni logor, internacija, prinudni rad u toku ratnog stanja ili neposredne ratne opasnosti,*
- 2) licu kod kojeg je nastupilo oštećenje organizma od najmanje 60% u vezi sa ratnim događajima (bombardovanje, ulične borbe, eksplozija ratnog materijala, zalutali metak i sl.),*
- 3) licu kod kojeg je nastupilo oštećenje organizma od najmanje 60% od eksplozije zaostalog ratnog materijala nakon završetka rata,*
- 4) licu kod kojeg je nastupilo oštećenje organizma od najmanje 60% u vezi sa diverzantskim, terorističkim akcijama kojima se ugrožava sigurnost i ustavni poredak Federacije,*
- 5) članovima porodice nestalog lica, ako je nestalo lice bilo civil odnosno nije bilo pripadnik oružanih snaga,*

6) članovima porodice lica koje je poginulo u vezi sa ratnim događajima (bombardovanje, ulične borbe, eksplozija ratnog materijala, zalutali metak i sl.).

Posebnom kategorijom civilnih žrtava rata smatraju se lica koja su preživjela seksualno zlostavljanje i silovanje.

Priznaje se status civilne žrtve rata licima kod kojih je došlo do naknadnog oštećenja organizma - ispoljene i pogoršane bolesti, dugog perioda inkubacije, gubitak ekstremiteta i vida oba oka zbog pogoršanja opšteg zdravstvenog stanja, mentalnog oštećenja i drugih oštećenja organizma, a nastalih zbog okolnosti iz st. 1. i 2. ovog člana.

Status civilne žrtve rata, u smislu st. 1. i 2. ovog člana, priznaje se i civilnim licima i pripadnicima snaga bivše tzv. "Autonomne pokrajine Zapadna Bosna", ukoliko ne ostvaruju odgovarajuća prava po Zakonu o pravima branilaca i članova njihovih porodica ("Službene novine Federacije BiH", br. 33/04 i 56/05).

U skladu sa ovim zakonom, u cilju ostvarivanja određenih prava, priznaje se status civilne žrtve rata, licu kod kojeg je nastupilo oštećenje organizma ispod 60% ili značajno narušavanje zdravlja.

Član 58.

Civilne žrtve rata imaju, po ovom zakonu, sljedeća prava:

1) ličnu invalidninu ili mjesečno lično novčano primanje, ...

Član 79b.

Radi utvrđivanja statusa **civilnih** žrtava rata iz člana 54. stav 3. Zakona, federalni ministar rada i socijalne politike, uz saglasnost Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, formirat će posebnu komisiju kao nezavisno stručno tijelo koje će davati stručno mišljenje da li je podnosilac zahtjeva žrtva seksualnog zlostavljanja i silovanja.

Komisiju čini pet članova, i to dva diplomirana pravnika, dva diplomirana psihologa i jedan specijalista neuropsihijatar.

Mandat Komisije traje četiri godine.

Postupak, organizacija, način rada i donošenja odluka, kao i obrazac stručnog mišljenja Komisije, te druga pitanja važna za njen rad, bliže će se definirati Pravilnikom koji donosi federalni ministar rada i socijalne politike u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Iz sadržaja citiranih odredaba izmijenjenog člana 54. stav 1. i 3. Zakona o osnovama socijalne zaštite, baš kao i samog naziva, te svrhe i cilja ovog Zakona, vidljivo je da se socijalna prava koja su predviđena tim Zakonom za **civilne** žrtve rata mogu odnositi isključivo na lica koja su **civilne** žrtve rata, u koja lica se, i po shvatanju suda, **ne mogu zakonito uključiti vojnici i drugi pripadnici bilo koje vojske**, budući da se takva lica u oružanom sukobu, ni po jednom važećem zakonu, **ne smatraju civilima**, i da se njihova prava štite i regulišu **posebnim zakonima i drugim propisima**, koji se odnose na tu kategoriju lica.

U konkretnom slučaju, iz činjenica predmeta nespornim proizilazi, da je tužiteljica, u vrijeme kada se dogodilo silovanje, **bila vojnik**, odnosno pripadnica Oružanih snaga Armije RBiH, i da je silovanje izvršeno od strane pripadnika tih Oružanih snaga, zbog čega sud smatra da su prvostepeni organ i tužena strana iz te odlučne činjenice izveli pravilan i logičan zaključak da se tužiteljica u konkretnom slučaju **ne može zakonito tretirati kao civilna žrtva rata**, i da joj, iz tog razloga, **ne pripada** pravo na predmetnu naknadu, jer se to socijalno pravo, prema naprijed citiranim zakonskim odredbama, priznaje isključivo **civilnim** žrtvama rata.

Vežano za navode tužbe u kojima se tužiteljica poziva na sudsku praksu Međunarodnog krivičnog suda, ovaj sud ističe da se ta praksa odnosi isključivo na vođenje krivičnih postupaka, te da se izjednačavanje vojnih i civilnih žrtava u takvim postupcima vezuje isključivo za **krivičnu odgovornost počinitelaca**, a **ne** i na **građanska prava** žrtava

po osnovu izvršenih krivičnih djela tokom oružanih sukoba, koja im se priznaju propisima **iz socijalne zaštite**.

Što se tiče preporuke Ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine, kojom je tuženom preporučeno da u ovom predmetu poništi prvostepeno rješenje i predmet vrati na ponovno odlučivanje, sud ističe da ta preporuka nije obavezujuća ni za tuženi organ, ni za sud.

Sud je detaljno cijenio i analizirao pomenute i ostale navode tužbe, ali je u kontekstu nesporno utvrđenog činjeničnog stanja ocijenio da isti po odredbama materijalnog i procesnog prava nisu od uticaja na drugačije presuđenje, zbog čega je, na osnovu odredaba člana 36. stav 1. i 2. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije BiH", broj 9/05), valjalo odlučiti kao u izreci presude.

Zapisničar:
Sadeta Hadžismajlović, s.r.

Sudija:
Predrag Krsmanović, s.r.

POUKA: Protiv ove presude nije dozvoljena žalba.

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Broj: 03 0 U 020747 21 Uvp
Sarajevo, 09.03.2023. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću za upravne sporove sastavljenom od sudija Schorr Branke, kao predsjednika vijeća, Kovač-Grabonjić Sanele i Vuković Josipa, kao članova vijeća, te Beganović Namire kao zapisničara, u upravnom sporu tužiteljice S.S. iz T..., protiv akta broj: UP2-09/1-31-000338-20 od 17.09.2020. godine, tuženog Ministarstva za rad, socijalnu politiku i povratak Tuzlanskog kantona, u upravnoj stvari priznavanja prava na lično novčano primanje civilnim žrtvama rata, odlučujući o zahtjevu tužiteljice za vanredno preispitivanje sudske odluke, podnesenom protiv presude Kantonalnog suda u Tuzli, broj: 03 0 U 020747 20 U od 27.04.2021. godine, na nejavnoj sjednici održanoj dana 09.03.2023. godine, donio je slijedeću:

P R E S U D U

Zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke se odbija.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Kantonalnog suda u Tuzli broj: 03 0 U 020747 20 U od 27.04.2021. godine odbijena je tužba tužiteljice izjavljena protiv osporenog rješenja broj: UP2-09/1-31-000338-20 od 17.09.2020. godine tuženog Ministarstva za rad, socijalnu politiku i povratak Tuzlanskog kantona kojim je odbijena žalba tužiteljice izjavljena protiv rješenja Javne ustanove Centar za socijalni rad Tuzla broj: UPI-05-37-1092/20 od 06.08.2020. godine, kojim je kao neosnovan odbijen zahtjev tužiteljice za priznavanje prava na lično novčano primanje za civilne žrtve rata.

Podnesenim zahtjevom za vanredno preispitivanje sudske odluke tužiteljica je osporila zakonitost i pravilnost pobijane presude zbog povreda federalnog zakona i povreda federalnog zakona o postupku koje su mogle biti od uticaja na rješenje stvari, navodeći da je prvostepeni sud, a i tuženi organ nezakonito smatrao da joj ne pripadaju prava prema Zakonu o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom. Tužiteljica ističe da je bila pripadnica Armije RBiH ali da ne može ostvariti prava demobilisanog borca jer činjenica da je preživjela seksualno zlostavljanje i silovanje u ratu nije osnov za ostvarenje prava prema propisima koji regulišu prava pripadnika Oružanih snaga BiH te da žrtve rata koje su preživjele seksualna zlostavljanja i silovanja trebaju dokazati samo tu činjenicu, a da žrtve koji su ujedno bili i pripadnici vojske ta prava ne mogu ostvariti smatrajući da se na taj način krše međunarodni standardi za zaštitu ljudskih prava. Tužiteljica ističe da u vrijeme kada se desilo silovanje, nije bila na dužnosti nego da je prisilno izvedena iz kuće u kasne noćne sate te smatra da ispunjava uvjete za priznanje posebne kategorije civilne žrtve rata iz člana 54. stav 3. Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom jer njena pripadnost vojsci ne može imati utjecaj na ostvarenje ovog prava kao i da joj prava pripadaju prema odredbi člana 11. stav 3. Pravilnika o radu komisije za davanje stručnog mišljenja radi utvrđivanja statusa posebne kategorije civilnih žrtava rata. Također prigovara da navedena komisija nije obavila razgovor sa njom, što smatra diskriminacijom po osnovu vojnog statusa jer je uskraćena za mjesečna novčana primanja zbog angažmana u vojsci kao ni da prvostepeni organ nije mogao donijeti odluku samo na osnovu mišljenja te komisije, što smatra da je u suprotnosti sa načelom materijalne istine iz odredbe člana 7. Zakona o upravnom postupku te članova 9 i 133. istog Zakona. Tužiteljica se poziva na sudsku praksu Međunarodnog krivičnog suda, kao i na preporuku Ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine, broj 1)-191/20, od 22.09.2020. godine. Iz navedenih razloga predlaže da se zahtjev za vanredno preispitivanje uvaži, pobijana presuda ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno rješavanje, odnosno da se zahtjev uvaži, prvostepena presuda preinači na način da se tužba uvaži da se ponište osporeno drugostepeno i prvostepeno rješenje i predmet vrati prvostepenom organu na ponovno rješavanje.

U odgovoru na zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke, tuženi organ je predložio da se zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke odbije kao neosnovan.

Ovaj sud je na osnovu člana 45. Zakona o upravnim sporovima¹ ispitao zakonitost pobijane presude u granicama zahtjeva i povrede propisa iz člana 41. stav 2. tog zakona, pa je odlučio kao u izreci presude iz slijedećih razloga:

Iz podataka iz spisa predmeta i prvostepene presude proizilazi utvrđenim da je tužiteljica dana 12.03.2020. godine, prvostepenom organu podnijela zahtjev za priznavanje prava na lično novčano primanje, kao civilnoj žrtvi rata, koje pravo je predviđeno odredbama

¹ "Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj: 9/05

člana 58. stav 1. tačka 1. Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom; da je prvostepeni organ, na osnovu uvjerenja Udruženja "Snaga žene" Tuzla, broj: 01/2020, od 04.03.2020. godine, utvrdila da je tužiteljica, tokom 1994. godine, preživjela seksualno zlostavljanje i silovanje; da je Komisija za davanje stručnog mišljenja radi utvrđivanja statusa posebne kategorije civilnih žrtava rata aktom od 22.07.2020. godine, istakla da nije u mogućnosti donijeti stručno mišljenje da li tužiteljica spada u posebnu kategoriju civilnih žrtava rata, jer je, na osnovu pribavljene pisane izjave tužiteljice, utvrđeno da je ista, u vrijeme kada je preživjela seksualno zlostavljanje i silovanje, bila "angažovana u vojsci" i da je silovanje počinjeno "od strane pripadnika iste vojske"; da je prvostepeni organ na osnovu navedenih činjenica ocijenio da tužiteljica nije razvrstana u posebnu kategoriju civilne žrtve rata, i da ne ispunjava uvjete za priznavanje prava na mjesečno lično novčano primanje propisane odredbama člana 58. stav 1. alineja 1. Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom, prema kojima to pravo imaju samo civilne žrtve rata, zbog čega je zahtjev tužiteljice odbijen kao neosnovan. Protiv prvostepenog rješenja tužiteljica je izjavila žalbu tuženom, koji je rješenjem od 17.09.2020. godine istu odbio kao neosnovanu, cijeneći da je prvostepeno rješenje u svemu pravilno i zakonito.

Tužiteljica je protiv osporenog rješenja od 17.09.2020. godine podnijela tužbu prvostepenom sudu, koji je presudom od 27.04.2021. godine tužbu odbio smatrajući da je zaključak tuženog pravilan i na zakonu zasnovan. Sud je smatrao da iz činjenica predmeta nespornim proizilazi, da je tužiteljica, u vrijeme kada se dogodilo silovanje, bila vojnik, odnosno pripadnica Oružanih snaga Armije RBiH, i da je silovanje izvršeno od strane pripadnika tih Oružanih snaga, zbog čega je sud smatrao da su prvostepeni organ i tužena strana iz te odlučne činjenice izveli pravilan i logičan zaključak da se tužiteljica u konkretnom slučaju ne može zakonito tretirati kao civilna žrtva rata, i da joj, iz tog razloga, ne pripada pravo na predmetnu naknadu, jer se to socijalno pravo, prema odredbama članova 54., 58. i 79b. Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom, priznaje isključivo civilnim žrtvama rata. U odnosu na navode tužbe u kojima se tužiteljica poziva na sudsku praksu Međunarodnog krivičnog suda, prvostepeni sud je istakao da se ta praksa odnosi isključivo na vođenje krivičnih postupaka, te da se izjednačavanje vojnih i civilnih žrtava u takvim postupcima vezuje isključivo za krivičnu odgovornost počinitelja, a ne i na građanska prava žrtava po osnovu izvršenih krivičnih djela tokom oružanih sukoba, koja im se priznaju propisima iz socijalne zaštite. Što se tiče preporuke Ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine, kojom je tuženom preporučeno da u ovom predmetu poništi prvostepeno rješenje i predmet vrati na ponovno odlučivanje, prvostepeni sud je istakao da ta preporuka nije obavezujuća ni za tuženi organ, ni za sud.

Donošenjem pobijane presude prvostepeni sud nije povrijedio federalni zakon ili drugi federalni propis, niti pravila federalnog zakona o postupku koja su mogla biti od uticaja na rješenje stvari, zbog čega je zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke neosnovan.

U konkretnoj stvari sporno je da li tužiteljica, koja je bila pripadnica Oružanih snaga BiH, može ostvariti na lično novčano primanje za civilne žrtve rata prema Zakonu o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom.²

² "Službene novine Federacije BiH", broj: 36/99, 54/04, 39/06, 14/09, 45/16 i 40/18

Odredbom člana 54. stav 1. Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom je propisano da u smislu ovog zakona civilna žrtva rata je lice kod kojeg je tokom rata ili neposredne ratne opasnosti, uslijed ranjavanja ili nekog drugog oblika ratne torture nastupilo oštećenje organizma, što uključuje mentalno oštećenje ili značajno narušavanje zdravlja ili nestanak ili pogibiju tog lica; u stavu 3. je propisano da se posebnom kategorijom civilnih žrtava rata smatraju lica koja su preživjela seksualno zlostavljanje i silovanje. Članom 58. stav 1. tačka 1. istog Zakona, je propisano da civilne žrtve rata imaju, po ovom zakonu imaju pravo na ličnu invalidninu ili mjesečno lično novčano primanje.

Odredbom člana 79b. Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom je propisano da će radi utvrđivanja statusa civilnih žrtava rata iz člana 54. stav 3. Zakona, federalni ministar rada i socijalne politike, uz saglasnost Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, formirati posebnu komisiju kao nezavisno stručno tijelo koje će davati stručno mišljenje da li je podnosilac zahtjeva žrtva seksualnog zlostavljanja i silovanja. Komisiju čini pet članova, i to dva diplomirana pravnik, dva diplomirana psihologa i jedan specijalista neuropsihijatar. Mandat Komisije traje četiri godine. Postupak, organizacija, način rada i donošenja odluka, kao i obrazac stručnog mišljenja Komisije, te druga pitanja važna za njen rad, bliže će se definirati Pravilnikom koji donosi federalni ministar rada i socijalne politike u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Rješavajući po zahtjevu tužiteljice za vanredno preispitivanje sudske odluke, ovaj sud nalazi da tužiteljica neosnovano ističe da joj pripada pravo na mjesečna novčana potraživanja propisana za civilne žrtve rata koja su preživjela seksualno zlostavljanje i silovanje. Naime, u toku postupka je utvrđeno da tužiteljica nije bila civil u toku proteklog rata nego pripadnica Oružanih snaga - Armije RBiH pa se na nju i ne može primijeniti Zakon o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom, koji je regulisao pitanje sticanja posebnih prava civilnih žrtava rata i članova njihovih porodica, kako je pravilno utvrdio prvostepeni sud. Ovo stoga što se za vrijeme oružanih sukoba vrši podjela stanovništva na civilno, pripadnike oružanih snaga ili ratnih zarobljenika. Dopunskim protokolom I. uz Ženevsku konvenciju od 12. Augusta 1949. godine o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba, koja se primjenjuje u skladu sa Aneksom I Ustava Bosne i Hercegovine, u članu 50. je definisano ko se smatra civilom i ko predstavlja civilno stanovništvo pa je rečeno da je to svaka osoba koja ne pripada jednoj od kategorija osoba navedenih u članu 4A (1), (2), (3) i (6) III. Konvencije, (koja propisuje ko se smatra ratnim zarobljenikom) i u članu 43. ovog protokola, a odredbom tog člana je određeno šta čine oružane snage te da su pripadnici oružanih snaga borci, što znači da imaju pravo da direktno učestvuju u neprijateljstvima. Pod civilnim stanovništvom podrazumijevaju se sve osobe koje su civili.

Dakle, prema Dopunskim protokolom I. uz Ženevsku konvenciju od 12. Augusta 1949. godine, civili su osobe koje ne pripadaju oružanim snagama ili drugim vojnim snagama niti su ratni zarobljenici. Ova razlika je važna u vrijeme rata, jer prema odredbama Ženevske konvencije, na snagu stupaju posebna pravila za zaštitu civila, a status pripadnika oružanih snaga isključuje mogućnost da se takva osoba može smatrati civilom, neovisno o tome da li je bila na dužnosti ili ne u vrijeme povređivanja, konkretno seksualnog zlostavljanja i silovanja, jer redovno odsustvo iz vojne formacije ne znači promjenu ratnog statusa iz vojnog u civilno, budući da takva osoba i dalje ostaje pripadnik oružanih snaga. Stoga, tužiteljica, obzirom na vojni status za vrijeme rata, svoja prava nije mogla ostvariti

prema Zakonu o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom kao i podzakonskim aktima koji su doneseni u cilju provođenja navedenog zakona, nego prema Zakonu o pravima branilaca i članova njihovih porodica³ i jedino je u tom postupku mogla iznijeti prigovore vezane za nemogućnost ostvarenja prava na ličnu invalidninu. Dalje, prigovor tužiteljice da joj nije omogućeno učešće u postupku jer nije pozvana na razgovor za priznavanje statusa civilne žrtve rata je neosnovan jer prema odredbi člana 7. stav 1. Pravilnika o radu komisije za davanje stručnog mišljenja radi utvrđivanja statusa posebne kategorije civilnih žrtava rata,⁴ razgovor sa podnosiocem zahtjeva se obavlja u slučaju potrebe, što znači da ne postoji obaveza komisije za neposrednu komunikaciju sa podnosiocem zahtjeva. Prigovor koji se odnosi na praksu Međunarodnog krivičnog suda i preporuke Ombudsmana za ljudska prava, prvostepeni sud je u pobijanoj presudi pravilno i jasno obrazložio pa takvo obrazloženje ovaj sud u cijelosti prihvata i neće ga ponavljati.

S obzirom na sve izneseno, ovaj sud je i ostale navode zahtjeva, ocijenio neosnovanim, pa je primjenom člana 46. stav 1. Zakona o upravnim sporovima, odlučio kao u izreci ove presude.

Zapisničar
Namira Beganović, s.r.

Predsjednik vijeća
Branka Schorr, s.r.

³ „Službene novine Federacije BiH“ broj: 33/04, 56/05, 70/07, 09/10, 90/17 i 29/22

⁴ „Službene novine Federacije BiH“ broj: 4/17